

(א) פסחים ב. (ו)ע"ש
מסכת פסחים י. (ו)ע"ש
(ב) (סנהדרין לט.) א. לשל
כב. (ד) (שם סא.)
(א) (לקמן ק"ח.) א. ב"ב ק.
סנהדרין כ. יצאנו ע"כ.
(א) (לפ"מ חו"ס) גיטין סח.
ד"ה וכתבי ט"ו דלע"פ
השפוט לא נכתב עדיין היו
יודעין נחמ"ב כ"ה כה"ל ועי'
סנהדרין פכ"ה. (ח) (ד"ה) א
(א) (ט) (ד"ה) ש"מ
(א) (ע"י) תוספות פסחים ב.
ד"ה יכנס ותוספות יומא
כח. ד"ה אמר ותולין לא:
ד"ה מהסא,

הגהות הב"ח
(א) גמ' דפליגין דהו וקא
מביעיל:

גליון הש"ס
גמ' רבא בעידן רתחא.
עין משפט דכ"ס סימן
לשם מהו לישור
גישין וכו'. ע"י סנהדרין
ד"ה כ"ע חו"ס מלך:
תוס' ד"ה בשלאר וכו'
ד"ה י"ח. ע"י גמ' המלך
שכח משפט גמ' ורד"ס
חל"ה ויד' לוח כה:

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בבי
טוב ויצא בבי טוב.
הואל דלך יכנס ערבות
לגמ' מלון בעוד חממה
וזמנה ולמחר ימתי' עד
הק' חממה ואל' ואל' טוב
לו, שהאלו טוב לו שנאלמר
חזור כי טוב, ומה הא'
טובות, מפני המות ומפני
הכנסות (פסחים ב.) אי נמי
שלא יפול בבורות ונקשים
שבעיה, שלא יעלילו עליו
עליותו מעל אמת או
גנב (תענית י.) דרשאי
לחריבוב, שחל מעלת
לשנים, כמו (אסתר א)
אין שום להנים (סנהדרין
עט.) פתח הכתוב בנוק
ממונו. דכתיב כי תלא
אל, דמשמע מעלמה,
וסיים בנוק גופו.
דקרי ליה מצעיר (עיר
כב.) אשר, השולח את
הבעירה, משום חציו.
חציו הכתוב, דליתו קעבד
דכיו מוקד תן (לעיל כב.).
ומלך פורץ גדר. גדרות
לחיים, לעשות לו דרך.
לשדו ולכרמו (סנהדרין
ל.) לעשות לו דרך קל
מיתו לפרסו או לכרמו
(יבמות עב.) ולא יעו ימין
ושמאל, ובפסחים כפרשת
המלך נפקא לן מקדיל,
וגילתה בעיני מדככת
לכלי רוס לבנו מחשו
קדריש, גילתה משל אחיו,
דמדרשין נמי ויכנס גזול
מחשו (רשב"ם ב"ב צט.)

זכי טוב. בעוד חמה וזמנה יליו במלון ולא ימתי' עד שמשך
ולצקר לא יכנס ללאט עד שיאיר. כי טוב לישא מעליה האור כי טוב
כלומר טוב הוא ללאט בו וליכנס בו מפני המזיקין והליסטיין: **חב**
חביו של מלך המות: **אימה**. אימת מות של מלך ולא בגלוי

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לעולם יכנס אדם בבי טוב ויצא בבי טוב
שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו
עד בקר ת"ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר
ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר
ואומר ²לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך
בערך ואומר ³מחוץ תשכל חרב ומחדרים
אימה מאי ואומר וכי תימא ה"מ בליילא
אבל בימא לא תא שמע לך עמי בא
בחדריך וסגור דלתך וכי תימא ה"מ [היכא]
דליכא אימה מגואי אבל היכא דליכא אימה
מגואי כי נפיק יתיב ביני איניש בצוותא
בעלמא טפי מעלי ת"ש מחוץ תשכל חרב
ומחדרים אימה אע"ג דמחדרים אימה מחוץ
תשכל חרב. רבא בעידן רתחא הוי סבר כוי
דכתי' ⁴כי עלה מות בחלוניו ת"ר רעב בעיר
פור רגליך שנא' ⁵ויהי רעב בארץ וירד אברם
מצרימה [לגור] (ויג'ר) שם ואומר ⁶אם אמרנו
נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר
וכי תימא ה"מ היכא דליכא ספק נפשות
אבל היכא דליכא ספק נפשות לא ת"ש
לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו נחיה
ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע
הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע
הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסוג
להדיא שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים
דכיון דלית ליה רשותא מחביי חבוי ומסוגי
יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם
כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים
מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליה הנביא בא לעיר וה"מ דלית
בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא
מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק
מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה
הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות וזקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי ⁷אימא לכו מלתא דרשוא לחרויכו ⁸כי תצא איש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי איש בציון שנאמר ⁹ויצא איש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ¹⁰ואני
איהל לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה שמעתתא ¹¹פתח הכתוב בנוק ממונו וסיים בנוק גופו
לומר לך אש חומת אש סביב ויאתר דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער [וגו'] מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
אמר ר"נ טמון באש קמיבעיא ליה אי כו' ¹²יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר
גרישים דשעורים דישאל הוה דהו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבירו
שלחו ליה ¹³אסור להציל עצמו בממון חבירו אבל אתה מלך אתה ¹⁴[ומלך] ¹⁵פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גרישים דשעורים דישאל הוה וגרישין דעדישים
דפלשתים ¹⁶וקא מיבעיא להו ¹⁷מהו ליטול גרישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גרישין של עדישים דפלשתים שלחו ליה ¹⁸חבול ישיב רשע גזילה ישלם אע"פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ¹⁹ותהי שם חלקת השדה מלאה עדישים וכתוב חד קרא ²⁰ותהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהו נמי גרישים דעדישים
דישראל דהו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב ²¹ויתיצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי

אלא

לעולם יכנס אדם בבי טוב. מדקדק ר"ת מדמקדים כניסה
ליציאה דנכנס מעיר אחרת איירי מדליף צריש
פסחים (דף ד. וס.) ²מאזכרה דמנפלה סגי לורו מלות דכתיב
ושכס אברהם בצקר ודלמא משום כי טוב הוא דלא שכיס אלא ודאי
מצינו לא שייך למימר שיאל צכי

טוב שמכיר המוקשים והפחמים
ואע"ג דהכא מיייתי קרא ואתם לא
תצאו איש מפתח ביתו עד בקר
משמע דמצינו נמי מייירי יש לומר
דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר
אחרת ובפ"ק דתענית (דף י.) מיייתי
קרא דבצקר אור ור"י אומר דאין
לדקדק בזה דלורחיה דגמרא דכתיב
ספרך צמח מדליקין (שבת דף לז.)
צין השמשות דהרף עין זה נכנס זה
יואל ובפרק עושין פסין (עירובין דף
כא.) נמי אמרינן אכל אדם מטפס
ועולה מטפס ויורד והא דליף מוישכס
אברהם בצקר שפיר יליף דמשום כי
טוב לא היה צריך לאחר כיון דאלו
לדבר מלוא דלנחמ מלוא אין מוקדין:
שמלאך המות מפקיד שם
בכ"י. ³לא גרסינן
שנאמר למכסח יפקיד כליו דגני
עשרה מסעות של סנחריב כתיב הא'
קרא (בישעיה י.) צא על עית עזר
במגרון למכסח יפקיד כליו:
מהו להציל עצמו בממון חבירו.
איבעיא ליה אי חייב לשלם
כשהלך עמו מפני פקוח נפש:
דלא שביק להו לאחלופי. נמתיירו
כתיב ויילנה של שעורים שלא
נטלוהו ע"מ לשלם עדשים ושל עדשים
שלא לקחום ממי שזכה בה:

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם
כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים
מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליה הנביא בא לעיר וה"מ דלית
בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא
מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק
מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה
הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות וזקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי ⁷אימא לכו מלתא דרשוא לחרויכו ⁸כי תצא איש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי איש בציון שנאמר ⁹ויצא איש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ¹⁰ואני
איהל לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה שמעתתא ¹¹פתח הכתוב בנוק ממונו וסיים בנוק גופו
לומר לך אש חומת אש סביב ויאתר דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער [וגו'] מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
אמר ר"נ טמון באש קמיבעיא ליה אי כו' ¹²יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר
גרישים דשעורים דישאל הוה דהו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבירו
שלחו ליה ¹³אסור להציל עצמו בממון חבירו אבל אתה מלך אתה ¹⁴[ומלך] ¹⁵פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גרישים דשעורים דישאל הוה וגרישין דעדישים
דפלשתים ¹⁶וקא מיבעיא להו ¹⁷מהו ליטול גרישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גרישין של עדישים דפלשתים שלחו ליה ¹⁸חבול ישיב רשע גזילה ישלם אע"פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ¹⁹ותהי שם חלקת השדה מלאה עדישים וכתוב חד קרא ²⁰ותהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהו נמי גרישים דעדישים
דישראל דהו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב ²¹ויתיצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי

נר א"י מ"י פ"ח מהלכות
מוהל ומוקד הלכה [א]
ב ג מנח עין פ"ח טע"ע
ח"מ סימן ששה סעף ב:
גה ב מ"י פ"ח מהל'
מלכות הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וילקחם אגדת אוזב
וטבלתם בדם אשר בשף
והנעם אל המשקוף
ואל שתי המזוזות מן
הדם אשר בשף ואם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:
2. לך עמי בא בחדריך
וסגר דלתך בערך חבי
כמעט רגע עד יצטר
ועיניו כו כי
מחוץ תשכל חרב
ומחדרים אימה גם בחור
גם בתולה יונק עם איש
דברים לב כה
4. כי עלה מות בחלוניו
א. באמתוניהו להבית
עולל מחוץ בחוריה
מחרבות: ימיהו ט כ
5. ויהי רעב בארץ וירד
אברהם מצרימה לגור שם
כי כבד הקדש בארץ:
בראשית י ב
6. אם אמרנו נבוא העיר
והרעב בעיר ומתנו שם
ואם ישכנו פה ומתנו
ועתה לכו ונפלה אל
מחנה ארם אם יחיונו
נחיה ואם ימותנו
ומתנו: מלכים ב ז ד
7. כי תצא איש ומצאה
קוצים ונאכלם ודגש או
הקמה או השדה שלם
ישלם המבעיר את
הבערה: שמות כה
8. כל ה' את חמורו
שפך חרון אפו וצאת איש
בציון ותאכל יסודותיה:
איכה ד יא
9. ואני אגידה לה נאם ה'
חומת אש סביב לירושלם
אחיה בתוך:
זכריה ט ט
10. ויהאזה דוד ויאמר
מי ישקני מים מבור
בית לחם אשר בשער:
ויבקעו שלשת הגבורים
במחנה פלשתים וישאבו
מים מבור בית לחם
אשר בשער וישאו ויבאו
אל דוד ולא אנה
לשחותם וישק אותם לין:
שמואל ב כט טו-טז
11. חבל ישיב רשע
גזילה ישלם אע"פ שגזילה
משלם רשע: דברים
החיים הלך לבית
עשות על היו יתקל לא
ימות: ויחזקאל לג טו
12. ואחרי ש קאן בן
אגא הקרי והאספו
פלשתים לחיה ויהי שם
חלקת השדה מלאה
עדישים וקעם נס מפני
פלשתים:
שמואל ב כג יא
13. הוא וקה עם דוד
בפס דמים ופלשתים
אנאספו שם למלחמה
ותהי חלקת השדה
מלאה שעורים וקעם
נס מפני פלשתים:
דברים הימים א יג
14. ויתיצב בתוך
החלקה ויצילה וקא את
פלשתים ויעש ין וזוהנה
גדולתה: שמואל ב כג יב